

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2004-2005

27 OCTOBRE 2004

Proposition de loi contenant le Code de procédure pénale

AMENDEMENTS

N° 76 DE MME de T' SERCLAES

Art. 1

À l'article 1er proposé du Code de procédure pénale, insérer les mots « *et la loyauté* » entre le mot « *légalité* » et les mots « de la procédure ».

Justification

Dans son rapport, le groupe de travail de l'Ordre des barreaux francophones et germanophones (OBFG) propose de compléter l'article premier relatif aux principes généraux par une référence au principe de la loyauté de la procédure pénale.

Notre Code d'instruction criminelle actuel fait référence à ce principe. Le procureur du Roi, dans le cadre de l'information, et le juge d'instruction, dans le cadre de l'instruction, doivent assurer non seulement la légalité des moyens de preuve mais aussi la loyauté avec laquelle ils sont rassemblés (article 28bis, § 3, alinéa 2, et article 56, § 1er, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle). Ces dispositions sont respectivement devenues, dans la proposition, les articles 55, alinéa 5, et 132, alinéa 2.

Voir:

Documents du Sénat:

3-450 - 2003/2004:

- N° 1: Proposition de loi de M. Hugo Vandenberghe et consorts.
- N° 2 et 3: Amendements.
- N° 4: Avis du Conseil d'État.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2004-2005

27 OKTOBER 2004

Wetsvoorstel houdende het Wetboek van strafprocesrecht

AMENDEMENTEN

Nr. 76 VAN MEVROUW de T' SERCLAES

Art. 1

In het voorgestelde artikel 1 van het Wetboek van strafprocesrecht, tussen de woorden « de wettelijkheid » en de woorden « van de strafrechtspleging » invoegen de woorden « en de loyaliteit ».

Verantwoording

De werkgroep van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone* (OBFG) stelt in zijn verslag voor het eerste artikel over de algemene beginselen aan te vullen met een verwijzing naar het beginsel van de loyaliteit van het strafprocesrecht.

Ons huidige Wetboek van strafvordering verwijst naar dat beginsel. De procureur des Konings en de onderzoeksrechter moeten, in het raam van respectievelijk het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, niet alleen instaan voor de wettigheid van de bewijsmiddelen, maar ook voor de loyaliteit waarmee ze worden verzameld (artikel 28bis, § 3, tweede lid, en artikel 56, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering). In het voorstel zijn die bepalingen respectievelijk artikel 55, vijfde lid, en artikel 132, tweede lid, geworden.

Zie:

Stukken van de Senaat:

3-450 - 2003/2004:

- Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Hugo Vandenberghe c.s.
- Nrs. 2 en 3: Amendementen.
- Nr. 4: Advies van de Raad van de Staat.

Nous relayons et nous nous joignons ainsi au souci du groupe de travail de préciser, dans cette disposition préliminaire, que le nouveau Code devra s'appliquer dans le respect, notamment, de la légalité et de la loyauté de la procédure pénale. Il s'agit d'une «précision salutaire» : la légalité des moyens de preuve doit être respectée mais aussi la loyauté avec laquelle ils sont rassemblés.

Nathalie de T' SERCLAES.

Nº 77 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 19

Dans l'alinéa 4 de cet article, remplacer les mots «la partie lésée» par les mots «une partie lésée».

Justification

Le fait de parler de «la partie lésée» pourrait donner à penser qu'on se réfère à l'actuel article 5bis du titre préliminaire du Code de procédure pénale. Or, dans le cadre de l'article 19 proposé, le terme «partie lésée» est utilisé dans un contexte général et non pas dans le cadre spécifique de l'article 5bis du titre préliminaire du Code de procédure pénale. C'est pour cette raison qu'il paraît préférable d'écrire «une partie lésée».

Nº 78 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 29

Remplacer le § 1er, alinéa 2, de cet article, par ce qui suit :

«*Le procureur du Roi fixe les modalités et le délai de paiement. Ce délai est de quinze jours au moins et de six mois au plus.*»

Justification

Comme l'a révélé la discussion de la présente proposition, il paraît indiqué, pour prévenir des drames humains, d'étendre le délai de paiement à six mois au plus. Un tel délai sera certainement nécessaire aux personnes qui éprouveront des difficultés de paiement après avoir été condamnées à une amende élevée.

Nº 79 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 70

Dans cet article, remplacer les mots «d'un attentat» par les mots «d'un crime ou d'un délit».

Zoals de werkgroep wensen we in de voorafgaande bepaling te verduidelijken dat het nieuwe Wetboek moet worden toegepast met inachtneming van de wettigheid en de loyaliteit van het strafprocesrecht. Het gaat om een «nuttige verduidelijking»: niet alleen de wettigheid van de bewijsmiddelen moet in acht worden genomen, maar ook de loyaliteit waarmee ze worden verzameld.

Nr. 77 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 19

In het vierde lid van dit artikel, de woorden «de benadeelde partij» vervangen door de woorden «een benadeelde partij».

Verantwoording

Indien we spreken over de benadeelde partij is het alsof we verwijzen naar het huidige artikel 5bis van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafprocesrecht. In het kader van artikel 19 van dit voorstel wordt de term «benadeelde partij» echter in een algemene context gebruikt en niet in de specifieke context van artikel 5bis van het Wetboek van strafprocesrecht. Om die reden lijkt het beter om te spreken van «een benadeelde partij».

Nr. 78 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 29

Paragraaf 1, tweede lid, van dit artikel vervangen als volgt:

«*De procureur des Konings bepaalt op welke wijze en binnen welke termijn de betaling geschiedt. Die termijn is ten minste 15 dagen en ten hoogste zes maanden.*»

Verantwoording

Om menselijke drama's te vermijden, lijkt het aangewezen, zoals tijdens de besprekking van dit voorstel is gebleken, om de termijn tot betalen uit te breiden tot ten hoogste zes maanden. Dit zal zeker nodig zijn voor mensen die moeilijk kunnen betalen wegens de veroordeling tot een hoge boete.

Nr. 79 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 70

Inditartikel, de woorden «een aanslag» vervangen door de woorden «een misdaad of een wanbedrijf».

Justification

Le terme «attentat» est utilisé dans le Code pénal pour désigner une série d'infractions spécifiques. Citons par exemple à cet égard les articles 101, 102, 103, 104, 124, 125, ...

Or, l'article 70 proposé fait référence non pas au contexte spécifique en question, mais à un contexte plus général. Il semble dès lors plus judicieux, pour éviter toute confusion, de remplacer le mot «attentat» par les mots «crimes ou délit».

Nº 80 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 119

Dans l'alinéa 3, 4°, de cet article, supprimer le mot «profession».

Justification

La mention de la profession est inutile et superflue en l'espèce.

Nº 81 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 124

Dans le premier alinéa de cet article, insérer les mots «durant l'année écoulée» entre le mot «policières» et le mot «peut».

Justification

Pour éviter d'alourdir la procédure et pour éviter tout recours abusif à cette procédure, il paraît préférable d'opter pour la formulation suivante: «Toute personne qui a fait l'objet de plusieurs interrogatoires par les autorités judiciaires ou policières durant l'année écoulée ...»

Nº 82 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 106

Dans ledernieralinéade cetarticle,insérer les mots «, par une décision motivée et écrite,» entre les mots «s'opposer» et les mots «à l'application».

Justification

Pour éviter à la fois que cet article 106 ne reste lettre morte et que l'on n'invoque son dernier alinéa de manière systématique, le texte de l'amendement prévoit que le procureur du Roi peut s'opposer à son application à condition qu'il motive sa décision.

Verantwoording

De term «aanslag» wordt in het Strafwetboek gehanteerd ter aanduiding van een aantal specifieke misdrijven. In dat verband kan bijvoorbeeld verwezen worden naar de artikelen 101, 102, 103, 104, 124, 125, ...

In het voorgestelde artikel 70 verwijst men evenwel niet naar deze specifieke context, maar wordt het begrip in een algemene context gebruikt. Om verwarring te vermijden lijkt het dan ook beter «aanslag» te vervangen door «misdadig of wanbedrijf».

Nr. 80 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 119

In het derde lid, 4°, van dit artikel, het woord «beroep» doen vervallen.

Verantwoording

De vereiste van het kennen van het beroep doet hier niets ter zake en is overbodig.

Nr. 81 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 124

In het eerste lid van dit artikel, de woorden «gedurende het afgelopen jaar» invoegen tussen het woord «malen» en het woord «is».

Verantwoording

Om enerzijds de procedure niet al te veel te verzwaren en anderzijds ervoor te zorgen dat de procedure niet misbruikt zal worden, lijkt het beter dat er gekozen wordt voor de zinsnede «Eenieder die verschillende malen gedurende het afgelopen jaar is ondervraagd ...»

Nr. 82 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 106

In het laatste lid van dit artikel, de woorden «bij een gemotiveerde en schriftelijke beslissing» invoegen tussen het woord «verzetten» en het woord «tegen».

Verantwoording

Om te vermijden dat dit artikel 106 steeds een dode letter zou blijven, wordt er voorzien dat de procureur des Konings zich kan verzetten, maar dat dit wel gemotiveerd dient te worden, zodat dit laatste lid niet steeds ingeroepen wordt en uitgroeit tot een automatisme.

Nº 83 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 143

Dans le dernier alinéa de cet article, remplacer les mots «le juge d'instruction» par les mots «le président du tribunal de première instance».

Justification

Le juge d'instruction ne semble pas être, de prime abord, la personne adéquate pour désigner un mandataire *ad hoc* pour représenter la personne morale. En d'autres termes, on ne peut pas considérer le juge d'instruction comme étant la personne la plus objective. L'on pourrait envisager de désigner le bâtonnier, mais le président du tribunal de première instance semble être un choix plus judicieux, permettant que soient désignés davantage de mandataires autres que des avocats.

Nº 84 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 191

Dans l'alinéa 1er de cet article, insérer les mots «, par une décision motivée,» entre le mot «ordonnée» et le mot «que».

Justification

Actuellement, seule la chambre du conseil peut en principe ordonner une exploration corporelle. Selon la proposition, plusieurs instances y seront habilitées, notamment le juge d'instruction, le tribunal, ...

Une obligation particulière de motiver nous semble dès lors opportune en l'espèce, d'une part, parce qu'il y a une extension de la compétence et, d'autre part, en vue de la protection de la vie privée. Dans la mesure où l'instauration d'un droit de recours pourrait entraîner des retards trop importants, le mieux est d'opter pour une obligation particulière de motiver, ce qui permettra d'éviter qu'un tel examen ne devienne une habitude.

Nº 85 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 196

Dans l'alinéa 2 de cet article, supprimer les mots «et soumettre l'inculpé à une expertise psychiatrique ou psychologique».

Justification

L'enquête de moralité et l'enquête sociale ou un rapport d'information succinct sont moins «invasifs» pour la personne de l'inculpé qu'une expertise psychiatrique ou psychologique et sont d'un tout autre ordre, d'autant que la nature du délit n'est pas prise en compte pour décider de réaliser ou non une telle expertise

Nr. 83 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 143

In het laatste lid van dit artikel, de woorden «de onderzoeksrechter» vervangen door de woorden «de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg».

Verantwoording

De onderzoeksrechter lijkt in eerste instantie niet meteen de juiste persoon te zijn om een lasthebber *ad hoc* aan te duiden om de rechtspersoon te vertegenwoordigen. De onderzoeksrechter is met andere woorden niet meteen de meest objectieve persoon te noemen. Er kan gedacht worden aan de stafhouder, maar de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg lijkt beter te zijn, omdat op die manier ook meer niet-advocaten als lasthebber kunnen aangeduid worden.

Nr. 84 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 191

In het eerste lid van dit artikel, de woorden «door een met reden omklede beslissing» invoegen tussen het woord «worden» en het woord «door».

Verantwoording

Momenteel is het in principe enkel de raadkamer die een onderzoek aan het lichaam kan bevelen. In het voorstel zullen verschillende instanties bevoegd worden, zo bijvoorbeeld de onderzoeksrechter, de rechtbank, ...

Een bijzondere motivering lijkt dan ook hier gepast, enerzijds omdat er een uitbreiding is en anderzijds ter bescherming van de privacy. Omdat een beroeps mogelijkheid teveel vertraging zou kunnen teweegbrengen, wordt er best gekozen voor een bijzondere motiveringsplicht, waardoor het bevelen van een dergelijk onderzoek allerkleinst een gewoonte kan worden.

Nr. 85 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 196

In het tweede lid van dit artikel, de woorden «en kan de inverdenkinggestelde aan een psychiatrische of psychologische expertise onderwerpen» doen vervallen.

Verantwoording

Het moraliteitsonderzoek en de maatschappelijke enquête of een beknopt voorlichtingsrapport grijpen minder in op de persoon van de inverdenkinggestelde dan een psychiatrische of psychologische expertise en zijn van een totaal andere orde, zeker als we opmerken dat een dergelijke expertise geen beperking stelt

et qu'il faut en tout état de cause rester attentif à la protection de la vie privée.

D'autre part, les articles 197 et suivants proposés traitent de l'expertise et comportent davantage de garanties juridiques permettant de prévenir d'éventuels abus. Dès lors que l'on peut penser que l'expertise psychiatrique ou psychologique est couverte par la notion générale d'expertise, rien n'empêche de supprimer les mots en question à l'article 196 proposé.

Nº 86 DE MM. COVELIERS ET WILLEMS

Art. 282

Dans l'alinéa 1er de cet article, insérer les mots « et les juridictions d'instruction » entre le mot « tribunaux » et le mot « peuvent ».

Justification

Il y a lieu de se demander si la règle en question ne pourrait pas être rendue applicable aux juridictions d'instruction. La proposition ne vise que les juridictions de jugement.

Nous sommes, certes, conscients que cet ajout implique une restriction du droit à la liberté d'expression et de réunion telle que prévu par l'article 10, 1, de la Convention européenne des droits de l'homme. Toutefois, cet article 10 comporte un point 2, qui dispose ce qui suit :

« 2. L'exercice de ces libertés comportant des devoirs et des responsabilités peut être soumis à certaines formalités, conditions, restrictions ou sanctions prévues par la loi, qui constituent des mesures nécessaires, dans une société démocratique, à la sécurité nationale, à l'intégrité territoriale ou à la sûreté publique, à la défense de l'ordre et à la prévention du crime, à la protection de la santé ou de la morale, à la protection de la réputation ou des droits d'autrui, pour empêcher la divulgation d'informations confidentielles ou pour garantir l'autorité et l'impartialité du pouvoir judiciaire. »

L'article 282, complété par l'amendement proposé, nous semble réaliser un certain équilibre permettant de concilier toutes les préoccupations.

naar de aard van het misdrijf om al dan niet een expertise te voeren en er alvast moet opgepast worden voor de bescherming van de privacy.

Daarenboven spreken de voorgestelde artikelen 197 en volgende over het deskundigenonderzoek en worden er hier meer rechtswaarborgen voorzien om eventuele misbruiken tegen te gaan. Aangenomen mag worden dat een psychologische of een psychiatrische expertise onder de noemer kan vallen van een deskundigenonderzoek en dat deze woorden dus geschrapt kunnen worden in het voorgestelde artikel 196.

Nr. 86 VAN DE HEREN COVELIERS EN WILLEMS

Art. 282

In het eerste lid van dit artikel, de woorden « en de onderzoeksgerechten » invoegen tussen het woord « rechtbanken » en het woord « kunnen ».

Verantwoording

De vraag rijst hier met name waarom deze regeling niet van toepassing zou kunnen gemaakt worden op de onderzoeksgerechten. In het voorstel is er immers alleen sprake van de vonnisgerechten.

Evenwel zijn we er ons van bewust dat dit een beperking zal inhouden van het recht op vrije meningsuiting en garing zoals voorzien in artikel 10, 1, van het Europees Verdrag van de rechten van de mens. Niettemin voorziet dit artikel 10 een punt 2 waar het volgende vermeld staat :

« 2. Daar de uitoefering van deze vrijheden plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan zij worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, welke bij de wet worden voorzien en die in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van 's land veiligheid, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de onpartijdigheid van de rechtelijke macht te waarborgen. »

Het voorgestelde artikel 282, gepaard gaande met het amendement lijkt ons van die aard te zijn dat er een zeker evenwicht in het leven geroepen wordt, zodat alle bekommernissen kunnen opgevangen worden.

Hugo COVELIERS.
Luc WILLEMS.